

**Peqquserlulluni
iluanaarniarnerup
akiorniarneqarneranut
atuagaq
najoqqutassiaq**

IMARISAI

SIULEQUT

3

KALAALLIT NUNAANNI
AARLERINAATEQARSINNAASUT
ILISARNARTUT

8

PEQQUSERLULLUNI
ILUANAARNIARNEQ PILLUGU
SULIFFEQARFIIT SULINERAT
- PIVIUSUNNGORTITSINEQ

11

SIULEQUTSIUSSAQ

5

INATSISILIAT
NUNANILU TAMALAANI
TUNNGAVIGISAT

9

TAAGUUT
PEQQUSERLULLUNI
ILUANAARNIARNEQ

6

PAASISSUTISSANIK
AALLERFISSAT ALLAT
ILUAQUTAASINNAASUT

14

SIULEQUT

PEQQUSERULLUNI ILUANAARNIARNERNUT AKIUNIARNERMIK SULLISSISUULLUNI PISARIAQAR- LUINNARPOQ PAASISIMANNILLUARTUUNISSAQ

Kalaallit Nunaat ullut allanngorarneqalerfianiippoq, suliffeqarfiiit, piiffit annertussutsit akimorlugit suliffeqarfinnut annertuumik piu-masaqaatit killiffiiniilerutorfimmi. Inuussutissarsiutitigut pissuttit allanngoraput, nunarsuup sinneranut attaveqarsinnaaleraluttuin-narfimmippiugut, avammut niueqatigiinnikut kiisalu takornaria-qarnikkut. Aatsitassanik piaaffit suliffeqarfiiillu aatsitassarsiorntunut pilersuinerit inerisarneqalerutorput. Nunap atortulersugaanera mittarfissuaqalerneratigut allannguiteqartitsivoq. Aatsitassarsior-neq nunarsuaq tamakkerlugu peqquserulluni iluanaarniarfiuner-paasoq ilisimaneqarluarpooq. Pisut nunarsuarmioqatitsinnut an-nerendumik soqtiginnernermik eqqummaariffigineqalernermillu pilersitsippit, nunani allani ineriertortinnejareerluni iniuqatigiinni atuullualereernikummat. Kisianni taammaakkaluaq uagut iniuia-qatigiinni ineriertortitsinerput imaanngilaq taakkutut ittarialik. Ta-kornarialerineq nutaajuvoq annertoorsuarnik isertitaqaataalersin-naasoaq, sutigullu tamatigut amerlasuutigullu iniuqatigiinnut sun-niuteeqateqarluertussaq.

Imaanngilarli peqquserulluni iluanaarnernik pinngitsuuitisi-niarnissaq aatsitassarsiornerup iluunnaaniittoq, taamaangilluin-narpoq. Aamma imaakkajuppoq aalisarnerup sanaartornerullu iluini suullunniit nalilerujussuit akisussaasut/assaat arlariit aqu-saaqqaartussaaraat. Taamaattumik suliffeqarfinnut peqqinna-saaq, ulluinnarminni nalaataqarsinnaanertik siumut sillimaffige-reerlugu, qulequataq eqqartuiffigalugu suleriusissaminnik siumut

aaqqissuussereerlutik pinngitsuuititsiniaaneq taamaaliornermikkut anguniareersinnaagaat.

AMMASUUNEQ AKIMULLU ERSARISSAASARNEQ AALLAAVISSAAPPUT

Transparency International Greenlandi (TIG) ilungersungaarluta sulissutigaarput akimut ersarissaasarnissap siuarsagaanissaa sukkut tamatigut immikkoorttanilu tamaginni atuutsinniarneqas-sasoq.

Ammasumik akimullu ersarissakkamik ingerlassinerit aqqutis-saapput qualkeerinnitsitsisussaallutilu Kalaallit Nunaata siua-riartuutai tamakkerlutik tamanut iluaqusersuataalerumaartut. 1993-milli Transparency Internationali misilittagarilikkanik nunar-suaru tamakkerlugumi ilisimatusaatinik ilisimasanillu katersiler-nikuovoq. Taamaattumik TIG-p kissaatigaa taakku ilisimalikkat, uunga maleruagassamat tigussaasunngorluginet 2013-mi naqit-sissimavaat, immikkoorttanit tamanit atugaalersinnaanngor-luginet kalaallillu suliffeqarfiautanni peqquserulluni iluanaarniar-neq eqqartugassatut qulequtannguutsinnejarsinnaanngorlugu. Inatsisiliornikkut allannguiteqartoqarnikuummat pingajussaane-erlugu naqinneqaqqinnerani allannguutit ilanngullugit nutarsak-kamik naqinneqarnikuupput. Neriutigaara, sakkussatut naqitan-norgorsimasagut iluaqtaajumaartut peqquserulluni iluanaarniarneq akiorniarlugu suliniuteqartarnissaminnilu tamakku tigussaasutut misiginnartitarumaaraat.

Atuarluarnissarnik kisaallutit.

Ersarissumik ilassinnillunga

Inuk Lundblad,

Transparency International Greenlandip Siulittaasua

TRANSPARENCY INTERNATIONAL GREENLAND

TRANSPARENCY INTERNATIONAL (TI) NUNARSUAQ TAMAKKERLUGU PEQQUSERULLUNI ILUANAARNIARNEQ PILLUGU EQEERSAASUNI ANNERTUNERSAAVOQ. KATTUFFISSUUVOQ NUNARSUAQ TAMAKKERLUGU 100-T SIN-NERLUGIT IMMIKKORTORTALIK BERLINIMI QULLERSAQARFISSUALIK. TI PEQQUSERULLUNI ILUANAARNIARTARNERTIGUT AJORNARTORSIUTINIK UPPERNARSAATEQARTARTUULLUNILU EQEERSAATEQARTARTUUVQ, NAALAKKERSUISUNIK, INUSSUTISSARSIORNIKKUT INGERLATSVINNICK, INNUTTANILLU SULEQATEQARLUNI AAQQISSUSSISARTUUVOQ SUNNIUTEQARLUARTARTUNIK, PEQQUSERULLUNI ILUANAARNIARTARNERNUT PINAVEERSAARUTAASINNAASUNIK PINNGITSUUITTSISINNAASUNILLU, ATUUTSITSILERTARTUULLUNI. KALAALLIT NUNAANNI IMMIKKORTORTAQARFITTA 2011-MIILLI PEQQUSERULLUNI ILUANAARNIARNERMIK AKIUINIRNEQ, TI-MIT SULEQATEQARLUNI, SULISSUTIGILERNIKUUA.

SIULEQUTSIUSSAQ

Una najoqqtassiaaraq takorluugaavoq suliffeqarfii, International Greenlandim/TIG-mi ilaasortat, atorsinnaagaat tulleriisaakkamik suliffeqarfittiminni, peqquserlulluni iluanaarniartarnernut akiutaasinnaasunik, inerriartitserusullutik kissaateqarsimagunik. Najoqqtassiaq suliffeqarfii 'erseqqarivningitsuni/qarsupiffiusimasun' aaliangersaateqarniarnerini ikiutaasussaavoq immersuuttit iluaqtigisinnavaat, ersarivngitsunik/qarsupissimasani akissutissarsiuminaatsunik sulianik aallarnisaanialernerni. Siunertaavoq tunngavissami tunngaviusussanik sanaartorluni atuutsilernissaq imaluunniit peqquserlulluni iluanaarniartarnermut akiuinissamut politikkiliorluaannarusukkaanni, suliffeqarfimmi aaliangersaasoqarniartillugu ilitsersuuttit atorneqarsinnaasumik. Aalingersaasiaqalertarnerit, suliffeqarfimmut attuumassuteqakkajupput soorlu sullitanut, pilersorneqarnikkut, niueqatinut, piginneqtaasunut allanullu allatigut attuumassuteqarsinnaasunut tunngasuusinnaallutik.

Najoqqtassialiamik saqqummiussineq TIG-p anguniagaanut naapertuuluarpoq – imaamat kattuffik paasisimasaminik iliuuseqarluni, siammissunngorlugu avitseqateqarmat, TIG-mi ilaasortaminnut tamanut iluaqu-sersuutaasinnaasumik. TIG nukitug periarfissaqanngilaq, suliffeqarfinnik ataasiakkaanik peqquserlulluni iluanaarniarnermut akiuinissatigut, siunersuisarnissaminut taamaallaalli ataatsimut isigalugu najoqqtarineqarsinnaasunik siunnersuutinillu tunniussaqartarsinnaavoq, amerlasuunut ataatsimut akissuteqarnertut isikkulimmik. Najoqqtassiaami aporfiusin-naasunik takorluukkanik allaaserinnitoqarsimavoq, piviusumi suliffeqarfii itumoortumik nalaateriataarsinnaasaat, taamaaliornermulli siunertaavoq, peqquserlulluni iluanaarniarneq akiornarlugu suliaqarnermi assersuutinik tigussaasunik, peqartitserusunneq taamaaliornermi peqquserlulluni iluanaarniartarnermut akiunarluni suliaqarnermi paasinnissinnaaneq piviusorpalaartunik aallaaviusinnaasunik immerusullugu, atorfilitt uluin-narminni sulifimminnilu toraaratarsinnaasaannik ilisarnarsinnaasunik takorlooruminarsakkanillu peqartikkusullugit. Nalaassinaasatut saqqumiunnillit tamakkerlutik piviusorpalaartunik akunnattofennik ilaartorneqarsimapput.

PEQQUSERLULLUNI ILUANAARNIARNEQ SAMMILLUGU

Nunarsuaq ataqtigiiillugu ataatsimut isigalugu nutaajunngilaq peqquserlulluni iluanaarniartarnerup oqallisaasarnera aammalumi akiorniarner-taa taamaappoq. Peqquserlulluni iluanaarniartarneq oqallisaalereernikuvoq 1950-kunni 60-kunnillu ilisimatusarnikkut allaaserisaniittarluni oqal-litsitsisarnikooqaaq. 1970-kkut qiteqqunneranni sap. ak. ataasiarluni suliffeqarfinti quelequttat qaqinnejqartalsimavoq, una pissutaqataalluni nunarsuaq tamakkerlugu suliffeqarfissuaatillit ujartuisalerma peqquserlulluni iluanaarniartarnermut akiutaasinnaasunik ataatsimoorussassanik maleruagassaqarnissaq ujartuiffigalugu. Ataatsimut isigalugu siunertarieqarsimavoq suliffeqarfittillit 'naliigiissumik toqqammaveqaqatigiiillutik' ingerlarsornissaat, peqquserlulluni iluanaarniartarnerup akiorniarneratalu maleruagassiornerini, naliigiissumik ikorfartuutaasinnaasunik peqartitsile-rusullutik, inuussutissarsiutigalugu suliffeqarfittillit unammiuminartumik assigiissumik tunngavissikkumallugit.

Nunarsuarmi tamarmi sukkasuumik peqquserlulluni iluanaarniartarnerit akiorniarlugit suliniutitgit pimoorussineq annertoreeqalutik suli annertusiartortinneqartut. Nunani arlariinni inatsisitgit nutaaliornerit ilutigalugit nunarsuaq tamak-

kerlugu suliffeqarfippassuit oqallisaasup tungaatigut sukateripput – amerlasuutigut aamma tamanna nunatsinni suliffeqarfinnut kalluaavoq, suleqatigisartakkaniit pineqartup tungaatigut piumasaqaateqartalerer-rat ilutigalugu. Nunarsuaq tamaat isigalugu, immikkut taaneqarsinnaasut tassaapput, Naalagaaffit Peqatigiit peqquserlulluni iluanaarniarneq pil-lugu isumaqtigijissusiaat, World Economic Forum kiisalu kingullertut im-mikkut taarusutaq tassaavoq OECD. Nunarsuaq tamakkerlugu inatsise-qarnerup iluani assersuuttit uku taaneqarsinnaapput Amerikamut US Foreign Corrupt Practice Act, Tuluit UK Bribery kiisalu EU-p pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaasnermut pinaveersaartitsinermut malittarisassiai.

OQAASEQ PEQQUSERLULLUNI ILUANAARNIARNEQ

Peqquserlulluni iluanaarniarneq Transparency Internationalip eqqartugaa tassaavoq piisaanermik tatiginninnermik tunngavilimmik pigisaqarluni nammineq iluanaarnissaq pillugu piisaanermik atornerlulluni peqquser-lulluni iluanaarniarneq.

Peqquserlulluni iluanaarniarneq Transparency Internationalimit nassuiarneqartarpoq imminent iluanaarutissinniarluni tatigisaasutut atorfigisamik atornerluiertut. Kikkunnut tamanut ajoquisiisarpoq, inuit oqartussaasutut inissismasut qanoq unneqqaritsignerat allat inuunerannut, pilersorneqarnerannut pilluarnerannulu apeqquatainneqaleraangat.

Peqquserlulluni iluanaarniartarnerit iliuusaasinnaapput arlallit assigiingitsut, inuk ataaseq kattuffilluunniit inissisimaffimminik atornerluisinnaavoq iluanaarutissat assigiingitsut anguniarlugit. Iliuutsit, iliuuserinngitsuukkalluunniit, oqaatsip peqquserlulluni iluanaarniarnerup iluaniissinnaapput, inuaqatigiiinnut aseruititsisumik kingunerluuteqartitsisinnaasut, inuaqatigiiinnuunaanani suliffeqarfimmut namminermut tusaamaneqaa-taaneleratigullu aseruisinnaalluarput. Peqquserlulluni iluanaarniartarner-mut akersuulluni suliniutit pinaveersaartitsinermut qaammarsaanermullu sangutinnejqarsinnaapput, kiisalu suliffeqarfittut peqquserlulluni iluanaarniartoqarnermik nalaassisagaluaraanni qanoq qisuariaeqarsinnaaneq qanorlu pinngitsuuiniarsinnaerit eqqartorneqarsinnaapput.

Oqaatsip peqquserlulluni iluanaarniarnerup isumaa siamasissorujussuuvoq, assigiingitsorpassuarnik isumaqarsinnaavoq, susoqarsimanera pisimasut suuneri susoqarsimaneri apeqquataillugit allanngorarsinnaapput allannguuteqqaattaartuusinnaallutillu. Soorlu pisut makkuusinnaapput pinngitsaalilluni akiliisitsinnaanerit, illersugaanermut akiliinissat kiisalu pinerlunnikkut aningaasarsianik malunnarunnaarsaanerit, tamakkuupput quelequttat sillimaniarfigisassat, peqquserlulluni iluanaarniartarnernut akiuniarluni suliaqassagaanni isummersortigisariaqaleriataarsinnaasat.

Quppernerni tulliuttuni peqquserlulluni iluanaarniaataasartut naliginna-nerit assersuisornerilu takusinnaavatit.

PINNGITSAAILIILLUNI AKILIISITSINIA- ANERIT/ILIUUSEQARTITSINIAANERIT 'QUJAGEQQUSAARTARNERILLU'

Pinngitsaalilluni iliuuseqartitsiniaanerit tas- saapput arlaatigut akiliilluni kiffartuutsinniar- nerit, saaffigisamut iliuuserequsaanngikka- luanik.

Assersuutit taaneqarsinnaavoq suliaq su- kanerumik ingerlapallatsikkusullugu arlaa- tigut akiliuteqalaarluni nukingisaarineq, uffa massa akeqanngitsumik suliaq naammassi- neqarsinnaagaluq, inatsisit malillugit akil- nertaqartussaanngitsoq. Taamaaliorneq 'quja- geqquaarnertut' imaluunniit 'immikkut pine- qaqqusaarnertut' taaneqarsinnaavoq.

ASSERSUUT: PINNGITSAAILIILLUNI ILIUUSEQARTITSINIAANEQ

Suliffeqarfik Kalaallit Transport avam- mut nalunaaruteqarpooq suliassat sulli- tallu amerialtarmata toqqorsiveqarneq eqqarsaatigalugu inissamik angineru- sumik pisariaqartitsilerluti. Tassunga atatillugu Islandimut illuliassanik titar- taasarfiutillit Kalaallit Transportimi pi- sortaq Islandimut qaaqqaat ataatsi- meersuarnissamut sulariumaagassa- mut attuumassuteqartumut nammineq aaqqissuussaminnut. Qaaqquneqartoq nulialisarusuppoq.

Pileraarutaavoq ataatsimeersuarneq piareerpat Kalaallit Transportip Illunil- lu titartaasarfiup pisortaat nulisserlu- tik Blå Lagunemut unnuiaertussasut nerersuaqtigiiinnermik naggaserlugu. Illuliassanik titartaasarfik unnuinermett nerersuaqtigiiinnermullu akiliisuuvooq.

APEQQUTIT OQALLISSIAT

Pisortaq akuersaarsinnaava illuliass- anik titartaasarfik, ataatsimeersuaqataa- nissaminut angalanissartaanut unnu- nertaanullu, akiliisuuniarpat?

Pisortaq nulianilu neresuaqtigiiinner- mut unnuinertaanilu peqataasinnaap- pat?

ASSERSUUT: PINNGITSAAILIILLUNI ILIUUSEQARTITSINIAANEQ

Namminersorlutik Oqartussat suliffe- qarflutaani Greenland Servicesimi sulinermut atatillugu nunatta iluani avataanilu angalanertalerujussuuvoq. Suliffeqarfip ullumikkut angallassivik nunatsinniittoq atorpaat, akuliktsu- milli nunani allani angallassivinniik neqerorutinik nassinnejqartarpit.

Niuernermut akisussaasuat Maja Kleist, nunani allani angalatitsivimmik saaffiginnissummik tigusaqarpooq, kif- fartyussinikkut ingerlassat iluini naam- massinnissaallunilu akigittamigut nalequttoq. Iluareriaramiuk angalatit- sisivmut sianerpoq, oqaloqatignerini oqarfingineqarpooq niueqatiginnittutut periarfissaanut ilaasoq Parisimut anga- lanissamut marlunnik bilitssinnassin- naaneq. Maja tassunga ilaajumalluni akuersivoq, sap. ak. marluk qaangiuttut mailikkut kalerrinneqarpooq Parisimut bilitssit marluk eqqorsimagai – Maja- nullu nassiuuneqareersimasut.

Maja assorsuaq nuannaatsappoq, tas- sanilu aaliangerpoq suliffeqarfik anga- latitsivimmut nunani allamiittumut nuussasoq. Ilami inussiarnersuaar- lillu, iluaqtissartaqarpasimmat. Aaliangernini quillersaminut Julianut apuuppaa, taamaattussaatitaanini atuallaannarlugu – Majap pisussaaffi- ligaanerata iluaniqinnarpooq nutaanik niueqatissarsiorsinnaaneq, nooqtaar- sinnaanerlu.

APEQQUTIT OQALLISSIAT

Iluit Julianasuuguit Majamut quillersaal- lutit, qanoq qisuarisimassagaluarpit?

Ukua bilitssit, unammititsinermi eqqu- kani, Majap piinnarsinnaaval?/tiguin- naqquaavai? Ajunngila?

RETURKOMMISSION

Returkommission tassaavoq, suliffeqarfip avataaneersumiik aningaasartaliusima- sinnaasumik arlaatigulluunniit iluaqtissa- mik tunineqarsimaneq sullissat/oqartus- sat avaqqullugit akilerneqarnertut isikku- lik (akiniarneqarluni), akilerneqartutullusoog (akiniarneqarluni) assersuutigalugu innimi- niisoqarluni, pisisoqarluni allatigulluunniit soqutiginartitamik tunineqarluni, sullisisunut kalerriunneqanngitsumik/avaqqussumik. Taamaasiorneq pisimappat pinngitsoorani niuertoqartariaqartoqartumik imalimmik aalia- ngersimasumilluunniit anguniagalertoqar- luni iluanaarutaasinaasumik isumalimmik suliffigisaq avaqqullugu iliuuseqarnissamik piumasaqaatitaqarsimappat, eqqunngitsulior- toqarluni, taamaattoqarpat kinguneratigut, pinerluuteqarsimasutut, inissittoqassaaq.

ASSERSUUT: RETURKOMMIS- SIONIMUT TUNNGASOQ

Peter sannavimminut atortussanik sannatinik maskinaniq pisiniartarnis- sani nammineq akisussaaffigaa. Qal- lunaat Nunaanni aaliangersimasunik marlussunnguarnik piniartarfqarpooq, pisariaqartitaanik nassiussisinnaasun- nik, aamma akitigut naapeqatigilluar- tarpai, ingammik ammertulaartunik inniminniiniartillugu.

Aamma arlaatigut ilimaginegisanik tupallatsitseriataartarpit. Soorlu katalogini kingullerni ass. skruemaski- naniq tallimanik pisigaanni saniatigut fladskærminnassinaalluni. Qulinik pi- sisinnaagaanni iPhone akeqanngitsoq pinnattaarisinnaallugu.

APEQQUTIT OQALLISSIAT

Piitap neqeroorummut akuersaaqqu- saava? Taamaalioqqusaaguni, Nam- mineerluni iPhoneq fladskærmerlu pigeqquaalissavai, taakkumi sanna- vimmini atorfissaqartinngilai.

SOQUTIGISAT AKERLERIIT KIISALU IKINNGUTINIK ILAQUTTANILLU ILUAQUSERSUINERIT

Sogutigisanik akerleriitsilerneq tassaasar-poq inuttut atugaqraneq soqutigisallu, sulif-fecarfimmut soqutiginaatilinnik, sallitilersi-magaanni pingaarninngortillugu. Ikinngutinik ilaqtutanillu iluaqusersuinerusinnaavoq, ator-finitsitsiniarnermi taakkut sallitissimagaanni imaluunniit suliffeqarfimmil iluaqusersuete-qartitsilersimalluni taakkununngat sallitillugit ingerlatitsisimagaanni.

ASSERSUUT: ILAQUTTANIK IKINNGUTINILLU ILUAQUSERSUINERIT

Cleaning Greenlandigooq Sisimiuni allaffeqarfimminnut aquttup tullianik atorfinitsilersaarpooq. Atorfik taanna pilerigineqartorujussuuvoq, 20-nillu sinnillit qinnuteqarput. Taakkunangta tallimat aaliangiunneqarput atorfimmut piukkussatut oqaloqatigineqassasut. Atorfimmut tiguneqartussaq sunik piginnaasaliussanersoq sinaakkuser-suisoqarnikuuvooq.

Taakuninnga tallimanik toqqagassanik immikkoortiterinissamut toqqarneqar-simavoq atorfilittaq tatiginartitaq Hansine Motzfeldtimik atilik. Hansinep piukkunnartitani tallimat oqaloqatigi-neqartussanngorlugit toqqartorpai. Taakkununngat ilaavoq Maliina, Hansinep ikinngutigilluugaa, mōdregruppe-qataa (anaananggorlaat meeraaraatillit naapeqatigijittarfiat).

APEQQUTIT OQALLISSIAT

Hansine tassani qanoq iliuuseqarta-riavaa?

TUNISSUTIT ANINGAASALIISSUTILLU

Aningaasaliisarneq tunissuteqartarnerluunniit immikkut pingaartitanut isiginnittumik aallaavilernera assut pitsaortaqarsinnaavoq, ilaanniliuna tunissuteqartarnerit aningaasa-liissuteqartarnerillu atormerlunneqarsinnaasart suliffeqarfimmil soqutiginaatai aallaaviunatik allat soqutigisaanniik aallaavilerne-qariaratarsiminasinnaasarlutik. Sapinngisarli tamaat akimut ersarissumik pissuseqaruma-gaanni, ammasumik ingerlanissaq piumasaa-qaatasinnaavoq, siunertat suut tapiiffigumi-nartinnerlugit kiisalu qanoq annertutigisumik tapiiffigineqassanersut.

Assersuut: Tunissutit aningaasaliissutillu

Kalaallit Supermarkedip 2021-mi kioskip ingerlanneqarnissaa "Olsvig catering"-imut isumaqtigiiissusiorgulu tunniussimavaa. Isumaqtigiiissut ukiut pingasukkarlugit nutarsagaasassaaq, nutarsagaanissaa siulleq juuli 2024-mi pisussaavoq.

Poorskip nalaani 2024 Kalaallit Supermar-kedip ittua "Olsvig catering"-imiit viinninik puaasanik pitsaasunik qulinik tunitippoq 8.000 kr.-nink nallilinnik.

APEQQUTIT OQALLISSIAT

Iltuusup tunissutit taakkut tiguinnar-sinnaavai?

Viinnimmi puaasat marluinnaappata Ittoq qujalluni tigusinnavai?

ASSERSUUT: ANINGAASANIK TAPIISSUTEQARTARNEQ

Maasi, Tasiilami suliffeqarfiiup immik-koortortaqarfiani ittuvoq, ukiut tamaasa periarfissarisarpa illoqarfimmi iluani 30.000 kr. tapiissutit agguassinnaallugit. Ukiut siuliini kat-tuffiit assigijnngitsut tapiissuteqarfifi-sarsimavai, ukioq mannali saaffigine-qarsimavoq assammik arsartartut peqatigiffiinnikl tapiissutaasinnaasoq tamakkiisoq qinnuteqaatigalugu, taa-maanngippat Nuummut unammiardor-sinnaassannginnamik.

Maasip pania tassani arsaqataasarpooq, Nuuliaqataasussaallunilumi.

APEQQUTIT OQALLISSIAT

Maasip taakkununngat tapiissutit tamaasa tunniussinnavai?

KALAALLIT NUNAANNI AARLERINAATEQARSINNAASUT ILISARNARTUT

Peqquserlulluni iluanaarniarternerit, akimut ersarissaassuteqanngifinni, aatsaat iluamik pisassapput. Taamaammat peqquserlulluni iluanaarniarternerup tungaa imaannanngitsorujussuuvoq nalorsarnertalerujussuugami takujminaatsorpassuarnik pooqalluni. Paasinneraatsit isummalla assiginnitsor-passuupput, suleriaaseq qaqgukkut qanoq-ikkunilu peqquserlulluni iluanaarniarternert taaneqarsinnaanersoq. Peqquserlulluni iluanaarniarfioriamallu, equngassutillinnik inuttaasa ilisimasaat paasissutissat pissarsarisinnaasat killilerujussuanngorlutik, apuus-saqaraluarunimm amerlanertigut imminnut aaginnartussaagamik.

Suli Kalaallit Nunaanni pequuserlulluni iluanaarniarternerup qanoq atugaatiginera pillugu iternga tikillugu misissusoqarnikuunngilaq. Kisianni 2012-imi immikkortunik aalajingersimasumik toqqaqtuillini misissueriaaseq iternga tikillugu peqquserlulluni iluanaarniartarneq Kalaallit Nunaanni misissuiffigineq National Integrity Study (NIS-imi) misissuineq¹ atorlugu misissusoqarnikuuvooq. NIS-p misissuinermini nalilersuiffigisarpaa nunami suliffeqarfiit/atorfeqarfiit nukittuffii, innarligasaangnissutsikkut peqquserlulluni iluanaarniartarnernullu akiutissarniarnermikkut sulissutimikkut, qanoq ingerlanersut misissuiffigisarlugit. Soorlu ukuusinnapput eqqartuussiuuneqarfiit, naalagaaffiup suliffeqarfiutai, politikkikkut partiit tusagassiuteqarfiilluunniit. NIS misissueqqissaarnerani 2012-mi Nordic Consulting Group siuttusimavoq, immikkullu misissuiffigisimavaat naalagaaffiup suliffeqarfiutai kiisalu aatsitassarsiornikkut aalisarnik-kullu ingerlatsiviit, taakkunani aningaasarpas-suit naalagaaffimmik namminersortunut ingerlaavartinneqartarmata.

Misissueqqissaarnermi pinngitsaalilluni iliuu-seqartitsiniaanernik toraagaqarsimangillat, atorfilittanik peqquserlulluni iluanaarniartitsniaanernik, aningaasanik tillinnernik allatiguluunniit peqquserlulluni iluanaarniarternernik nassaarsinnaasimangillat. Kisianni sangiiffilinnut nakkarfigeriaannarnik maluginia-gaqarsimapput, soorlu kammalaasersoriaannaaneq qanillunilu ilaqtutanik qanitanillu sallitutseriannaaneq aarlerinaateqarlutik. Tamakku periartarsinnaanerinut peqquaap-put inatsisitigut ataqtigiissaarisoqanngin-ne-ra taassumalu malittaaniq piumasaqaatit ersarinngimmata peqquserlulluni iluanaarniarnissamut matut ammallutik ingerlatsivin-nilu pisuni tigussaasumik aaliangigassani politikkikkut akulerutsitoqartariaqarnissa qanilluni. 2020-mi² misissueqqissaarneq annikinnerusimavoq, tassani pisortat suliffiu-taanni innarligaassangnissutsikkut pissutsit samminiarneqarsimallutik. Tassani inernili-nerminni, qanoq pissaanermik atornerluisar-nernik peqquserlullunilu iluanaarniarternernik pinaveersaartsiniarunik qanoq suliniuteqar-tarsinnaanissamut arlariinnik innersuussute-qarfigisimavaat.

Nunarsuaq tamakkerlugu nunat sanilliutta-qattaarmeqartarput Corruption Perception Index-iini (nittartagaanni, takussutissiaanni, naqitassiaanni, atuakkiaanni) Tassani misissueqqisaarnermi Kalaallit Nunarput ilaangi-laq, arlaannaanulluunniit attuumassuteqanngitsunik paasissutissiisinjaasut naamman-gimmata.³

Global Corruption Barometer, Transparency International limit, ukiut sisamakkaarlugit suiliarineqartarpoo, tassani, Kalaallit Nunarput

ilaatinneqarsimavoq 2016-milu 2020-milu. TIG taakkununnga misissueqqissaarnernut marlunnut, Kalaallit Nunaanni inaarautaasunik pingaarnernik tunniussagarsinnaasimavoq.

2020-mi misissueqqissaartoqarmat, nuna tamakkerlugu oqarasuaatikkut inuit 707-t apeqqarissaarfigineqarsimapput.

Misissuinermi pingaarnertut inaarautaasut makkuupput:

- Tamat oqartussaanerannik iluarinnittu amerlanerussuteqaminersimapput.
- Naalakkersuisunut Namminersorlutilu Oqartussani atorfilittanut tatifinninneq annikinnerpaatut inisseqqasimavoq
- Pissaanermik atornerluineq ajornartorsiutaavoq
- Pissaanermik atornerluisarneq ukiuni kingullerni annertuseriarsimavoq.
- Isummernermiik iliuuseqarneq. Aperson-neqartuni 88%-t akisimapput, nammi-neerlutik oqaatiginninnissartik pisussaaf-fimmissut isigissallugu peqquserlulluni iluanaarniartumik toraarsigaluarunik, taa-maasiortarnissarlu isumaqataaffigerujus-suarsimanerlugu.
- Apeqqummut sooq peqquserlullutik ilua-naarniartut oqaatigineqartanginnersut aperineqaramik 28%-ii akisimapput kingunissa siooragalugu, 25%-tiisa sumut apuussinissartik nalugaat, 12%-llu oqarsimallutik inuit imminnut nalunngi-sariippallaartut.
- Arnanik/Angutinilluunniit salliutitaqarluni nikassaaneq ajornartorsiutitut siammarnikuuvooq.⁴

¹ Inuk atorfimmini pissaanermink atornerluilluni killissaminik qaangiisimasoq suaassutsikkut immikkortiterisuuvooq.

² www.transparency.org/saqqummitat

³ www.transparency.org/saqqummitat

INATSISILIAT NUNANILU TAMALAANI TUNNGAVIGISAT

SULIFFEQARFINNUT TUNNGATILLUGU UKIUNI QULIKKAANI KINGULLERNI NUNAMI MAANI NUNANILU TAMALAANI PISSUTSIT INGERLASIMANERI

Nunat tamalaat suleqatigiifflat siulleq, International Chamber for Commerce (ICC), tas-saavoq peqquserlulluni iluanaarniartoqarne- ranik apeqputit qanoq pineqartarnissaat pillu- git suliffeqarfiiq najoqqtatassaannik suliaqarsi- masoq. ICC-ip tunngavilersorpaq suliffeqarfiiq naligillutik unammillernissamut periarfissa- sa qulakkeerneqarnissaat pisariaqartoq. Taamaattumik malittarisassat ICC Rules of Conduct to Combat Extortion and Bribery-milk taaneqartartut 1997-imi saqqummiunneqar- put. Malittarisassat piumasunut najoqqtas- siaapput, nunall tamalaat akornanni pingaa- tinneqarlutik.

1993-imi Transparency International (TI) pilersinnejarpooq, pilersitseqataasuullutik Peter Eigen allallu, taaku tamarmik Verdens- banken-imi suliffeqartuusimapput. Taamanik- kut peqquserlulluni iluanaarniartarneq nunani tamalaani sammineqarpiangilaq. Erininar- sinngitsorlu peqquserlulluni iluanaarniartar- nermut tamanull ertsittumik ingerlatsinermut apeqputit pillugit aaqqissuugaalluinnaartumik suleriaaseqarnertik pissutigalugu TI taassu- malu nunani ataasiakkaani immikkoortortai akuersaarneqalerput. Nalileeriaaseq 1995- miilli ullumimut atuttoq pingaarutilik tassaa- voq Corruption Perceptions Index, TI-mit suli- arineqarnikoq. Nalileeriaaseq taanna ull- mikkut nunani 175-it sinnerlugit amerlassu- silinni atorneqarpooq, saqqummersitami siul- lermi nunat 45-ruusimallutik. Illitigisaanik peqquserlulluni iluanaarniartoqartarerata aammalu naalakkersuinikkut pissutsit, innut- taasut, aningaasarsiornerup inuttullu pisin- naatigaaffiit imminnut attuumassuteqarnerat paasiartuaarneqalerpoq.

TI-p takutitsineratigut peqquserlulluni iluana- niartarnermut apeqputit 1994-imi OECD-mit eqqumaffigineqalerput, siullertullu aalajanger- neqarluni inassuteqaatigineqartutuut akiliilluni peqquserlutsiniartarneq akiorniarneqalissa- soq. 1997-imilu aatsaat isumaqatigiissusior- figineqarluni. Taamaalillutik nunat 34-t im- minnut pisussaaffilerput, nunami namminer- mi taamatuttaaq nunani allani pisortat sulisul- akiliillutik peqquserlutsiniartarneri pinerlut-

tutut isigineqartarnissaat nunaminni inatsisi- liuuttalerniarlugu. Isumaqatigiissut taanna imaluunniit Europarådep peqquserlulluni ilua- naarniartarneq pillugu isumaqatigiissutaa 1999-imeersoq Kalaallit Nunaannut atutin- ningillat, taamaakkaluartori Pinerluttulerinermi inatsimmi Kalaallit Nunaannut atututtumi §§ 38-mi aamma 49-mi erseqqissarneqarpooq taamaaliorneq, aammalu inatsit § 116 naa- pertorlugu isumaqatigiinniarneq isertortumik akissarsitsisarneq inerteqquaasut.

Pisunut assigiinngitsunut atatillugu peqquser- lulluni iluanaarniartarnermut apeqput Naala- gaaffiit Peqatigiinni 1989-imi eqqartorneqar- tarpoq, eqqartuisernerillu tamakku kingune- rannik 2003-imi nunarsuarmut tamarmut atututtumik peqquserlulluni iluanaarniartarneq pillugu isumaqatigiissiortoqarpooq.

Isumaqatigiissummi sammineqarput peq- quserlulluni iluanaarniartarnerit assigiinngit- sut aammalu pitsaliuineq, taamaaliornerullu pinerluttiornerunera, nunat tamalaat sule- qatigiinnerat nunall killeqarfii akimorlugit naleqartitat annaasimasat pigileqqinnissaat isumaqatigiissummi ilanngunneqarlutik. Isu- maqatigiissut Kalaallit Nunaannut atutins- neqalersimanngilaq. Nunat tamalaat isuma- qatigiissutaat naalagaaffinnut atuupput taakkulu pisussaaffiinut tunngallutik. Suliffe- qarfinnulli tunngatillugu, suliaq ICC-p malit- tarisassaliorneratigut aallartinneqartoq, ine- riartorteqqinnejqarsimavoq. Suliffeqarfinnut, naalagaaffinni arlalinni pigineqartunut, OECD-p najoqqtassiai naalakkersuisuut, suliffeqarfinnut naalagaaffinnit arlalinnit pigi- neqartunut, inassuteqaataasut, 2001-imi akiliilluni peqquserlutsitsineq pillugu immik- koortumik ilaneqarput. Naalagaaffit peqati- giit isumaqatigiissusiaata, Global Compact-ip tunngavissiai qulit, saqqummiunneqarput. Tunngavissiat qulinqat malillugu peqquser- lulluni iluanaarniarneq suugaluartorluunniit atorunnaarsinniarlugu suliffeqarfii suleqa- taassapput. Naalagaaffit Peqatigiit isumaqat- igiissusiaat Global Compact tassaavoq piu- masunit atorneqarsinnaasoq, nunarsuarli ta- makkerlugu suliffeqarippassuit, najoqqtas- sanik malinnikkumallutik ilanngussimasut, sulinerminni najoqqtatut atorpaat, suliffeqar- fiillu ilanngussimasut angisorujussuusarput, aammali tunngavissat malinnerisutqat pilersui-

suminnut suleqatiminnullu, sunniisinnallaatutik. Taamaattumik kalaallit suliffeqarfiaat toqqa- annangikkaluamik tunngavissanit taaku- nannga sunnerneqarsinnaapput.

NUNANI ALLANI INATSISIT, KALAALLIT NUNAANNUT PINGAARUTEQARSINNAASUT

Nunat tamalaat ukkatarinninnerannut peq- tigittillugu, nunat arlallit namminneq inatsilia- minnik sukaterisimapput, taamaaliornikkut suliffeqarfii nunagisamik avataanni iliuutsi- minnut akisussaatinnejqarsinnaasunngorlugit. Allanguineq pingaernerpaq pivoq, inatsit tusaamasaaqisoq, suliffeqarippassuarnillu qunugineqartoq, US Foreign Corrupt Practice Act (FCPA), USA-p 1977-imi atortunngortima- gu. USA-mi kusanaatsuliorerit arlallit pereer- sullu inatsit atortussanngorlugu aalajangiiso- qarpooq, taamaalillutik inuit suliffeqarfiiullu- niit arlaatigut USA-mut attuumassuteqartut, pisortani atorfiliinnik USA-p avataaniitnikkut akiliilluni peqquserlutsitsinerit USA-mi eqqar- tuunnejqarsinnaanngortillugit. Unioqqutitsine- rit aningaasarpassuarnik akiliisitsinernik, parnaarsussaanernik aammalu pisortanik isumaqatigiissusiorsinnaajunnaarnernik pil- laatissinnejqartarsinnaapput. Pineqaatissinne- qarnissap naillersornerani suliffeqarfik peq- quserlulluni iluanaarniartarnerut akiuiniarluni suliniuteqarnersoq (compliance programme) uppernarsarneqartussaavoq. Inatsit tassunga assigusoq assersuutigalugu aamma Canada- mi atorneqarpooq.

Inatsit pingaarutilik kingulleq tassaasoq UK Bribery Act-imik taaguutilik 2010-meersoq. FCPA-mut sanilliukkaanni uani akiliilluni akuersitsinaaneq sunaagaluartorluunniit akuersarneqarsinnaanngilluinnarpooq, soorlu aamma pisortani atorfiliinnik akiliilluni peqqu- serlutsitsineq inerteqquaasot, aammattaq suliffeqarfii akornanni akiliilluni peqquserluts- sitsineq (Business-to-Business) inerteqquaat- tinnejqarpooq. Inatsit aamma taanna piviusuni pisimasut tunngavigalugit inatsisiliaavoq, tas- sa 1979-imi OECD-p isumaqatigiissusiaanut tunngavigitinneqarsimago, Storbritaniami akiliilluni peqquserluttuliorqarsimanera. FCPA-mut assersuissagaanni inatsit taanna akisussaaneq pillugu malittarisassaqarnikkut sukannernerusutut amerlasuut isigisarpaat. Suliffeqarfii peqquserlulluni iluanaarniarneq

akiorniarlugu suliniuteqarnerminik upper-narsaasinnaaguni, akisussaatinneqarner-mik kinguneqarnissaa sakkukinnerusin-naavoq imaluunniit sakkukinnerusumik pineqaatinneqarsinnaavoq. Suliniut taama ittoq arfinilinnik immikkoortaqartaria-qarpooq: Aqqusaagassatut pisariaqtatit; pisortatut qullersat pisussaaffilerneqarnerat; qanoq navianartorsiertoqartigineranik ataavartumik naliliisarneq; iliuuseqarnermi peqqissaarussinissaq pisariaqarnera; attaveqaqtiginniq sungiusarnerlu kiisalu nakkutiginnineq naliliinerlu.

Nunap namminneq inatsisiliai tamakku, suliffeqarfinit naalagaaffinit assigiingitsunit pigineqartunut taakkulu niueqatigisartagaannut, sunniuteqaleriartorput.

Taamaattumik kalaallit suliffeqarfiutaasa peqquserlulluni iluanaarniermik akiuinariarluni suliniuteqalernissamik taamaaliornerllu, uppernarsarneqarsinnaanissaanik piumaffigineqartalernissartik, naatsorsuutigisariaqarpaat.

PEQQUSERLULLUNI ILUANAARNERMUT ASSINGUSUNIK ILIUUSEQARNERIT PITSAALIORNISSAAT UNIQQUTITSISOQARTILLUGULI PINEQAATISSISSLU TAASINNAASARNNISSAA

Taaneqareersutut pinerluttulerinermik inatsit aalajangersakkanik peqquserlulluni

iluanaarniermut tunngasunik imaqpaoq. Taakku pisortani atorfillit sulinerminni, aammalumi suliffimmi avataanni, qanoq iliortarnissaannik maleruagassanik (decorum regler) ilassuserneqarsimapput, soorluttaaq aamma suliffeqarfinni atorfillit sulisitsisuminnut ilumoortuunissaat naatsorsuutigineqartoq. Assersuutigalugu neqerooruteqartarneq pillugu inatsimmi aammalu pisiniarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat kaajallaasitaanni 2020-meersumi malittarisassat malillugit, unnammilleqatiginnerup qulakkeernissaata saniatigut, aalajangiiniarnerit tamanut ersittumik pisarnissaat qulakkeerniarneqarpooq.

Unammilleqatiginnermut inatsit immikkut naleqqusorinarsinnaavoq, tassami peqquserlulluni iluanaarniarneq unammilleqatiginnermik killilersuisarmat. Peqquserlulluni iluanaarniarluni iliuutsinut assinguut tassaapput sulariumannittussarsiuus-sinerni suliffeqarfii imminnut iluaqusemarlutik isumaqatigissiortarneri, taamaaliornerimmi unammilleqatiginnermik killilersuisarput inuiaqatiginnilu tamanit takuneqarsinnaanngitsumik ingerlatsiner-mik kinguneqartarlutik. Qanittukkut Kalaallit Nunaanni taama pisoqarpooq, suliffeqarfii arallit eqqartuussaanerannik kinguneqartumik.

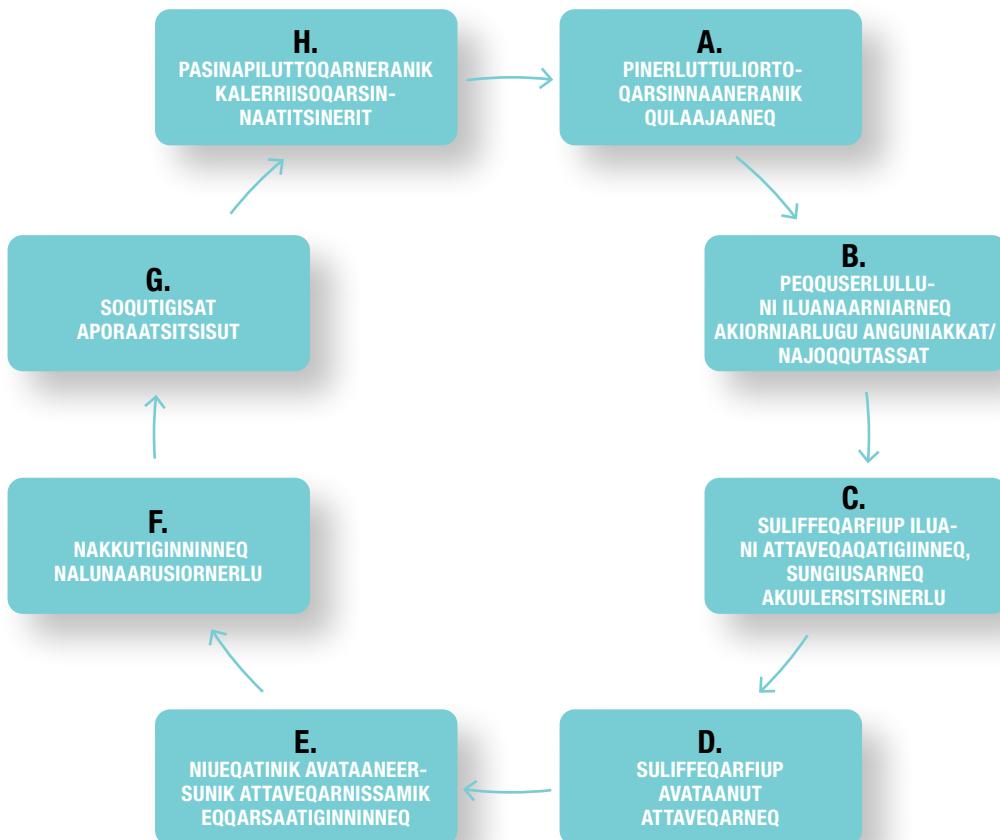
Namminersorlutik Oqartussat 2024-im⁵ suliffeqarfii imminnut iluaqusemarlutik isumaqatigissiortarnerisa ilisarnaatainik taaguutilimmik saqqummersitsisimapput.

Suliffeqarfinni Namminersorlutik Oqartussat pigisaanni ingerlatseqatigifinnik aqutsilluarnissamut najoqqtassiat Namminersorlutik Oqartussat sularisimavaat aammalu ilassinninnermut aningaasartuu-tinik, angalanermi aningaasartuutinik aamma aningaasartuutinik allanik il.il. Naalakersuisut atuinerat pillugu Naalakersuisut kaajallaasitaat aamma tunissutinik tunit-tarneq pillugu Aatsitassanut Ikummatis-sanullu Pisortaqarfiup najoqqtassiat 2006-imeersut.

Taakku allanit isumassarsiorfigineqarsinnaapput. Taavalu aamma suliassaqarfii allat pillugit malittarisassaqarpooq, soorlu advokatinut kukkunersiuisunullu, taakku ileqqorissaarnissaq pillugu najoqqtassatut atorneqarput aammalu peqquserlulluni aningaasat pissarsiat peqquserlunnikut isertitaanerinik malunnarunnaarsaarsermik pitsaaliunertut atorneqarlutik. Peqquserlulluni aningaasat pissarsiat peqquserlunnikut isertitaanerinik malunnarunnaarsaarserneq inatsisiliunneqarsimavortaaq.

⁵ [Piginittuunermut politikki 28. marts 2023- meersoq naapertorlugu Naalakersuisut aqutsinermut allagaataat – Namminersorlutik Oqartussat Aktianik piginnegatigifii](#)

PEQQUSERULLUNI ILUANAARNIARNEQ PILLUGU SULIFFEQARFIIT SULINERAT - PIVIUSUNNGORTITSINEQ

Peqquserulluni iluanaarniarneq pillugu suliffeqarfiit suliaat arlalinnik pingaarutilinnik suliaqarnertut isigineqarsinnaavoq. Suliniarfigisat tamarmik pisariaqartuupput, taamaaliorinkut suliniarnermut naleqartitsilseraneq kiisalu suliffimmi aaqqissuusaanermut ilaatinneqarternera taamaanneratigut qulakkeerneqartarpooq. Suliap ingerlanissaanut naajoqutassiaq arlalinnik assigiinngitsunik immikkortortaqarpooq, taakkunani takutinneqarluni suliffimmi peqquserulluni iluanaarniarneq akiorniarluq aaqqissuussamik suleriusissaq, ataani suku-miinerusumik takutinneqarput immikkortut atasiakkaat aaqusaagassat.

A. PINERLUTTULIORTO-QARSINNAANERANIK QULAAJAANEQ

Peqquserulluni iluanaarniarneq akiorniarluq aaqqissuussamik sulinermi alloriarneq siulleq tassaavoq suliffeqarfimmi peqquserulluni iluanaarniarinnaanermut nakkarfissat suunerinik qulaajaanissaq. Taamaaliorqarsinnaavoq ilaatigut apersuinikkut aamma/imaluuniit sulisunik sammisamut naleqquuttunik sulialinnik eqimat-

takkaarluni isumasioqatigiinnikkut/isumasioqatigiinnertigut. Taamaaliorinkut siunertaavoq pisuni qanoq ittuni peqquserulluni iluanaarniarnermut tunngasunik sulisut naapitaqarsinnaanersut, peqquserullunilu iluanaarniarnermut tunngasunut isummertussanngortinnejqarsinnaallutik – minnerungitsumik aamma isumertnissat pillugit ataatsimoorlilltuq oqallisisgarsinnaanissaa aamma siunertaralugu.

Taama periuseqarluni sammisaqartitsinikkut eqqumaffigilersinniagaq tassaavoq peqquserulluni iluanaarniarnerup tungaatigut pissutsit erseqqilluinnartuuusannanginneri. Taamaattumik qulaajaanerni siunertarineqassaaq, allamik iliu-seqarsinnaasimagaluarlutik taammaliorisimanngitsut 'pillarnissaat', unali siunertarineqarluni pissutsit eqqortuviuunatillu eqqunngitsuvuunngitsut, oqallisigitinnissaa. Taamaattumik eqimat-takkaarluni isumasioqatigiinnerni peqquserulluni iluanaarniartoqarnissaanik navianartorsiorfiusut pillugit nalornisigineqarsinnaasut oqaluu-serinissaat pisariaqarpooq. Ilutigisaanik isumasioqatigiissitsinikkut naqissuserneqassaaq sulinerminni peqquserulluni iluanaarniermik

eqqugaagunik qisuarinmissakkut sulisitsisut qanoq kissaateqarnersut.

Pisut suliffimmi nalornisoorutigineqarsinnaasut oqaluuserinerisigut peqquserulluni ilunaarniarneq suliffeqarfimmi sammineqarsinnaavoq, minnerungitsumik sulisut pissutsinik taama ittunik naapitaqaraangamik qanoq ilortassaner-sut oqaluuserineqarluni. Pissutsit nalornisoorutigineqarsinnaasut apeqqutigineqarsinnaaslu immikkortumi 'Taaguutip peqquserulluni iluanaarniarnerup isumaa'-ni takuneqarsin-naapput.

B. PEQQUSERULLUNI ILUANAARNIARNEQ AKIORNIARLUQ ANGUNIAKKAT/NAJOQQUTASSAT

Suliffeqarfiup alloriarnissaat tulleq tassaavoq peqquserulluni ilunaarniarneq akiorniarluq suliniuteqarnissaq, suliami tamatumani nas-suiarnegassaaq peqquserulluni iluanaarniar-toqartillugu suliffeqarfik qanoq inissismassarnersoq. Suliniutissatut anguniakkat suut navianartorfiusinnaanerinik qulaajaaneq, peqquser-

**Transparency International Greenland ataatsimik
anguniaqarpoq: Inuiaqatigiit, Namminersorlutik Oqartussat,
Kommunit, politikkerini tamani, namminersorlutik
suliffiutillit, inuinnaat, innuttat ulluinnaqassasut
peqquserlulluni iluanaarniartoqarfiunngiivissumik.**

ulluni iluanaarniarnermut tunngatillugu suliarineqareersimasoq tunngavigalugu pisarpoq, navianartorsiornerullu sakortus-susia taanna tunngavigalugu naleqqussar-neqassaaq. Suliniutissatut anguniakkanik aalajangersaamerri, suliffeqarfiup makku immikkut isummerfigissavai:

- Akiliilluni peqquserlutsitsineq
- Akiliilluni akuersitsiniaaneq/ajornannginnerulersitsiniarluni akiliinerit (facilitation payments)
- Tunissutit, aliekkusersuinerit 'aninggaasartuutilu'
- Soqtigisat imminnut aporaattut assigisaallu, taassuma ataaniilluni qanitanik sallituttsisarneq
- Tunissutit – naalakkersuinermut tunngasut, ikiuniarnerit, tapersersuilluni aningaasaliinerit assigisaallu

Pisariaqarfiatigut aamma pissusissamisuunngitsumik pinngitsaalliluni akiliisitsiniaasарneq, ajoquserneqannginnissamik neriorsuilluni akiliisitsineq aammalu peqquserlulluni aningaasat pissarsiat peqquserlunnikkut isertitaanerink malunnarunaarsasarnermik inatsisit malillugit pissarsiarineqarsimannerannik isikkqalersitsineq. Peqquserlulluni iluanaarniartarneq akiorniarlugu suliniuteqassagaanni suliffeqarfiup ammasumik tamanullu ersittumik suliffiunissaq, peqquserlulluni iluanaarniartarnermut akerliunermik takutitsinissaq aammalu sammisaq tamanna pillugu inatsisink maleruagassanillu tamanik malinninissaq pillugu suliffeqarfirmi qullersat tapersersuinnissaat pisariaqarpoq. Suliniutissatut anguniagassat allattorsimaffiat ataatsimik marlunnilluunniit qupperneqarajuppoq tassanilu allassimasinnaallutik

anguniakkatut suliniutinik, unioqquqtsiso-qartillugu tamatuma qanoq iliuuseqarfignissaanik najoqquassat tassani allassimasinnaallutik.

C. SULIFFEQARFIUP ILUANI ATTAVEQAQATIGIINNEQ, SUNGIUSARNEQ AKUULERSITSINERLU

Suliniutissatut anguniagassat tamanit ilisimanegalersinniarlugit malinnejalersinniarlugillu kiisalu suliffeqarfimmeli malunnartilerniarlugit, suliffeqarfimmeli tamarmi sulisunut tamanut najoqquassat siaruarnissaat pisariaqarpoq. Ilutigisaanik aamma pingaartuuvog, sulisut tamatumingga sammisilit pisariaqartitaminnik sungiusartinnissaat pillugu najoqquassatilornissaq, taamaalillutik peqquserlulluni iluanaarniernerk naapitaqassagaluarunik sunik piu-maffigineqarnissartik nalunnginniassam-massuk. Sungiusartsinermi sulisut suli-nerminni pissutit imminnut akersuuttut sorpiat piviusorsiortumik samminissaat taakkununnga iluaquataasussamik sungia-saatigitinneqarsinnaapput.

Peqquserlulluni iluanaarniartarneq pillugu suliniuteqarnissamik anguniakkat, suliffeqarfimmeli anguniakkant allanut atatinneqarsinnaapput, amerlanertigullu sulisoqarneq, pisiniartarneq aningaasaliillunilu tapersersuinarneq pillugit suliniutissatut anguniakkat ilutigisaannik qimerluussal-lugit naleqquuttuusinnaasarpooq. Peqquserlulluni iluanaarniartarneq akiorniarlugu suliniutissatut anguniakkat suliniutissatut anguniakkant allanut akulerutsinnejarta-riaqarput, taamaaliornekku peqquserlulluni iluanaarniernermik naammattuugaqerner-mi tamatuma qanoq iliuuseqarfiginissaq nalornissutigineqannginniassamat.

**D. SULIFFEQARFIUP AVATAANUT
ATTAVEQARNEQ**

Suliniutissatut anguniakkanki avammut saqqummiussineq tassaavoq attavigisartakanut suliffeqarfiup avataaniittunut qanoq pisoqarneranik nalunaarneq. Suliniutissatut anguniakkat pillugit nalunaarneq tassaasinhaavoq suliffeqarfiup nittar-tagaanut tamakkununnga tunngasunik ikkussineq saniatigullu suliffeqarfiup niueqatigisartgaanut nalunaarneq. Suliniutit pillugit ukiumoortumik nalunaarusiamut, CSR pillugu nalunaarusiamut assigisaannullu tamakku aamma ilanngullugit saq-qummiunneqarsinnaapput, taamaaliornik-ku suliniutit sapinngisamik soqtigisaqrut-tut amerlanerpaanut annngutsikkumal-lugit.

E. NIUEQATINIK AVATAANEER-SUNIK ATTAVEQARNISSAMIK EQQARSAATIGINNINNEQ

Niuernermut atatillugu suliniutissatut anguniakkat, ulluinnarni sulinermut ilaaler-sinniarlugit, peqquserlulluni iluanaarniartarneq akiorniarlugu sulinermi suliffeqarfiup suleqatai suliffeqarfiup avataaniittut ilanngullugit eqqarsaatigisariaqarput. Taamaaliorissamut aamma ilaavoq, sullitat suleqatillu assersuutigalugu peqquserlulluni iluanaarniartarnerup tungaatigut suliniutissatut anguniagaqarnissaasa najoqquassatiaqarnissaasaluunniit piuma-saqatiginissaat. Aamma suleqatit suliffeqarfiup avataaniittut isumaqasiorfiginerini peqquserlulluni iluanaarniartarneq isumaqa-tigiisummut qanoq ilanngunneqarsinna-anersoq eqqumaffigisariaqarpaat, matu-mani assigiimmik pingaartinneqarlutik suliffeqarfiup nammineq ilumini isumaqa-tigiisutai, aammali suleqatinut pilersorti-

nullu, isumaqtigiiissutit. Soorlu suleqatinut pilersortinullu isumaqtigiiissutit.

Taavalu aamma suliffeqarfiit peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorniarlugu sulinermi minnut ilaattillugu tamanna aaqqissuussamik ingerlatsinersut, taamaallillutillu aamma suleqatigilersinnaasatut ilmagisat qanoq mianersuussutiginerinik naliersuiffigalugit (due diligence).

F. NAKKUTIGINNINNEQ NALUNAARUSIORNERLU

Peqquserlulluni iluanaarniarneq akiorniarlugu aaqqissugaasumik sulinermi pingaruinnartut ilagaat pisunik nakkutiginnittarneq aammalu malinnaanngitsqartillugu qanoq tamatuma iliuuseqarfisarnissaaniq aalajangiusimanninnissaq. Tamatuma ilaatigut kinguneraa, nakkutiginninneq aammalu nakkutiginninnerit taakku akuliksumik naliersortarnissaat. Taamaattumik malininnngitsqartillugu aalajangersimasumik iliuuseqarnissamik suleriaasis-saliortoqartariaqpoq, taakku qanoq naliersorneqartarnissaat aammalu tamatuma kingunerisaanik qanoq iliuuseqartoqartarnissaas pillugu suleriaasisallortoqartassalluni.

G. SOQUTIGISAT APORAATSITSISUT

Kalaallit Nunarput inuttooruunngimmatt kingunerisaanik aporfingnuutsitsisut ilagisinnasarpaat soqutigisat iluini aporaati-lerfiit. Kattuffiillunniit ingerlalluartutut inisseqqasorisat akorngini soqutigisanik aporaannerit pilersinnaapput. Taamaamat sulisitsisutut akisussasausoq aalingersimaqqissaartunik maleruaqqussutnik peqartussavaavq, sulisut ataasiakkaat

iliuuseqarnissaminut nalorninanngitsumik iliuuseqarsinnaanissaannut piareersimatal-lugit imaananni sunissartik nalornissutigileqqassagaat.

H. PASINAPILUTTOQARNERANIK KALERRIISOQARSINNAATITSINERIT

Whistleblower qallunaatumut suli nutser-neqarnikuunngilaq. Whistleblower inup-passuarnik, Tuluit Nunaanni politinut aq-qusinerni angalaartarnikunut ajortulortumillu nalaataqaraangamik qarlortaammik kalerisarnikunut, tunngatittapaat. Sorla-qarfigivaami inuaqtigiiinni atuutsitaq, qulakkeerinnttuussaqq, peqquserlulluni iluanaarniartoq ileqqorlutiminik paasisaa-soq avammullu paassisutissisutigineqar-luni. Kalaallisut taasparput pasinapiluttumik kalerryisoq.

Suliffeqarfimmut tunngatillugu pasinapiluttumik kalerryuteqarsinnaavq soorlu sulisoq, suleqatigisartagaq inulluunniit alla arlaati-gut suliffeqarfimmut attuumassutilik. Pasinapiluttunik kalerryisarneq TI-p nassuar-paa kattuffimmi peqquserlulluni iluanaarniartumik pasinartoqarneranik kalerryute-qartoqartoq, ajortoqarsinnaaneranilluunniit pasinnilluni, inummut piffimmulluunniit, pi-sumut iliuuseqarsinnaasunut apuussisoq.

Pasinapiluttoqarneranik kalerryisoqarsin-naatitsineq periusissiaavoq tigussaasun-ningorlugu sanaaq, apuussaqarusuttoq kignunipilunnertaqanngitsumik toqqissilluni apuussaqarsirnmaaqcullugu, suliffeqarfiup iluani immikkut inissismatinneqartuuusin-naavoq/pput imaluunniilli avataani siun-nersorti suliffeqarfimmut apuussaqarsin-naatitaq, naleqqutinngitsumik pissusiler-

sotoqarsoriguniuk. Peqquserlulluni ilua-naarniartutut isigisaq allagaqaataassaaq, kalerunneqarneratalu kingunerisaanik susoqassanera ilanggullugu inaarsaane-rullu inernissaanut ilimasuutit siumut allaganngorlugit pigineqariissapput. Apuussa-qartorlu apuunneqartorlu immikkut tamarmik pisinnaatitaaffeqassapput, taakkulu ataqqineqassapput suliap ingerlanera tamakkerlugu.

Inatsisartut pasinapiluttumik kalerryisunik illersuineq pillugu inatsimmiik akuersaa-gaqrnikuupput. Inatsisartut inatsisaat taanna atuutilissaqq januarip aallaqqaa-taat 2025, tassani inatsimmi tunngaviu-voq, kimulluunniit assigiimmiik toqqissi-simanassasoq pasinapiluttunik apuus-sassaqsimagaanni. Kinaluunniit atorf-littaq tunuarsiamaassanngilaq kingunipilo-qartitsinissamilluunniit kinguneqartitsi-soqarnissa ernumassutigissanngilaq, eqqarsaasersumminitissanngikkaa, nalornissutigissanngikkaalu apuussaqas-sanerluni apuussaqassannginnerluniluunniit. Transparencyp ilimasuutigaa pasinapi-luttumik kalerryisut inatsimmit illersugaal-luarsiinnaangorumaartut, imami inissi-tussaammata immaqa assersuunneqarsin-naavoq naartulersut inissineqartareras-sut, naartusut naartunertik pillugu soraar-sinnejqarsinnaanngimmata aammattaaq pasinapiluttunik apuussisoq taanna tun-navigalugu soraarsinnejqarsinnaanngilaq.

Suliffeqarfiit, Naalagaaffiup suliffeqarfiuti-gippagut namminersorlutilluunniit suliffe-qarfiutiliugunik, 30-t sinnerlugit sulisoqar-simagnik, avataaniittussamik pasinapilut-tulioirtunik kalerryuteqartoqarsinnaanngor-lugu aaqqissussissapput.

**” Kalaallit Nunaat Kattuffitsitut ittumik pisariaqartitsivoq, sillimatitatut pisunut apeqqusiisinnaasussatut inisseqqalluta saniatigullu tigussaasunik tamat oqartussaanissaat qulakkeerumallugu isummanik tunniussaqartarluta”,
Karen Heilmann Lennert, Transparency International
Greenlandip siulittaasua, april 2023..**

PAASISSUTTANIK AALLERFISSAT ALLAT ILUAQUTAASINNAASUT

Chr. Michelsen Institute:

[U4 Anti-Corruption Resource Centre](#)

<http://www.u4.no/>

Nordisk Ministerråd, Erhvervs- og Vækstministeriet
og Dansk Industri: [CSR Kompasset](#)

<http://www.csrkompasset.dk/>

FN: [Global Compact](#)

<http://www.unglobalcompact.org/>

FN: [Konvention mod Korruption](#)

<http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/>

Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig
virksomhedsadfærd: [OECD retningslinjer](#)
www.virksomhedsadfaerd.dk/oecd-retningslinjer

Akileraartarneq atugarissaarnerlu pillugit
Isumalioqatigiisitap isumaliuutissiisutaa:
Pigissaarnissarput atugarissaarnissarpullu
maannakkut iliuuseqarfingeqartariaqarpoq
http://dk.vintage.nanoq.gl/sitecore/content/Websites/nanoq/Emner/Landsstyre/Departementer/Departement_for_finans_indenrigs/SkatteVelfaerdsKommissionen/~/media/812349A726754A4F8E3C78C894FC95E4.ashx

Transparency International:

[Business Principles for Countering Bribery](#)

http://www.transparency.org/whatwedo/pub/business_principles_for_countering_bribery

Transparency International: [Bribe Payers Index](#)

<http://bpi.transparency.org/bpi2011/>

Transparency International:

[Global Corruption Report:](#)

[Corruption and the Private Sector](#)

http://www.transparency.org/whatwedo/pub/global_corruption_report_2009

Transparency International: [UK Bribery Act](#)

<http://www.transparency.org.uk/our-work/bribery-act>

[Transparency International Greenland](#)

<http://www.transparency.gl/>

US Department of Justice: [Foreign Corrupt Practices Act](#)

<http://www.justice.gov/criminal/fraud/fcpa/>

World Economic Forum: [Partnering Against Corruption](#)

<http://www.weforum.org/issues/partnering-against-corruption-initiative>

